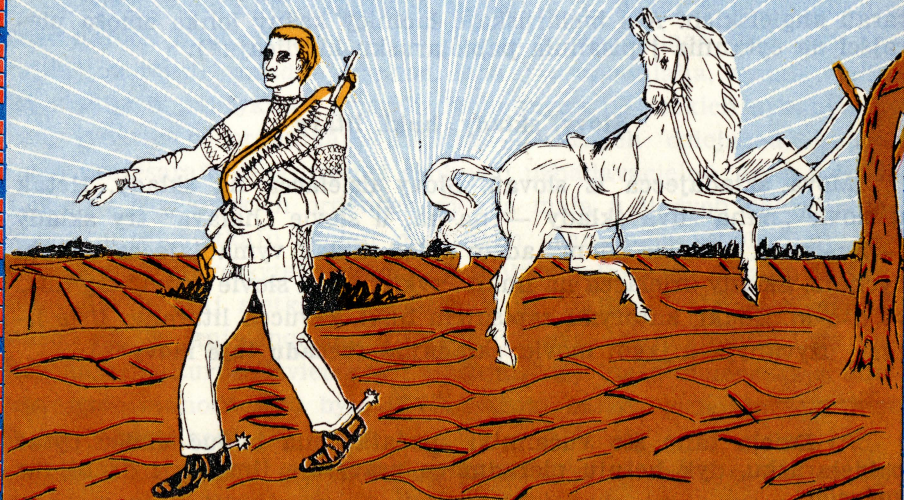
SIAŬBIT

LITOUSKI / BIEŁARUSKI 2-MIESIAČNIK

THE LITHUANIAN ★ WHITERUTHENIAN 2-MONTHLY

"SIAŬBIT" "SOWER"

Litoŭska-Biełaruski 2-miesiačnik — **The Lithuanian-Whiteruthenian be-monthly**

Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, New York, U.S.A.

Časapis Katalicka-Hramadzki — Travień-Červień — No. 2 1958 h.

Redaktor (Editor) and Administrator (Manager):
Rev. F. Czerniawski, 122 Vliet BLVD, Cohoes, N. Y., U.S.A.

ZMIEST

1. Zaklik, 2. U 40 Ŭhodki Prah. Niez. Biełarusi — K. B., 3. Ab Śv. Duchu — F. Č., 4. Kultura Dahist. Biełarusi, 5. Bratu ŭ čužynie — Janki Kupały.

ZAKLIK.

Pavažanyja Hramadzianie i siabra ŭ našym nacyjanalnym rusie!

Zvaročujem Vašecievu ŭvahu na adnu nadzvyčajna važnuju spravu i zaklikajem Vašeciu da ŭdziełu ŭ jaje papravie.

Kala adnaje červieci narodu biełaruskaha składajuć Biełarusy-Kataliki. Pra toje, što hetaja čaść narodu našaha vielmi cennaja, nia treba davodzić. Heta daviała historyja adradženskaha ruchu biełaruskaha. Najvydatniejšymi pradstaŭnikami biełaruskaha adradženskaha ruchu byli biełarusy kataliki: K. Kalinoŭski, Pr. Bahuševič, braty J. i A. Łuckievičy, A. Paškievičanka, V. Łastoŭski, B. Epimach-Šypiła i šmat jinšych. I voś hetaja cennaja halina našaha narodu ŭ svajoj masie apynulasia ŭ niebaśpiečnaści. — Vialiki vycień katalickaj čaści Biełarusaŭ byŭ zrobleny rasijskimi balšavikami, kali, pa 2-oj śvietnaj vajnie, vialikaja jich čaść byla pierasielena da Polščy, dzie jany, raściarušanyja siarod Palakoŭ, apynułasia ŭ vialikaj niebiaśpiečnaści apalačeńnia.

Usim viedama, jakija vialikija muki pieražyvaje narod Biełaruski ŭ rasijska-balšavickaj niavoli, ale muki katalickaj čaści jahonaj jašče bolšyja. Katalickuju vieru pieraśledujuć u SSSR šmat bolej za jinšyja viery. Apača taho, tyja Biełarusy-kataliki, što žyvuć u zachodniaj čaści Biełarusi, u tej, što pamiž dźviuch śvietnych vojnaŭ była pad Polščaj, u svajoj masie nia ŭmieja čytać kirylicaju, ale tolki łacinicaju, a prymież taho ŭ cełym SSSR ničoha biełaruskaha łacinicaju nia drukujuć. Nia drukujuć pabiełarusku łacinicaju i ŭ Polščy, da katoraj pryłučana Biełastoččyna, i jość sotni tysiačaŭ biełaruskich pierasia-

lencaŭ u Polščy etnografičnaj. Takim paradkam kolki milonaŭ Biełarusaŭ katalikoŭ nia majuć svajho drukavanaha słova.

A što na emigracyji? U Zadzinočanych Haspadarstvach, u Kanadzie, Argientynie, Brazyli jo šmat staroje j novaje biełaruska-katalickaje emigracyji, jo jany pakrysie i ŭ jinšych krajoch. Siarod jaje jašče mienšy pracent znaje kirylicu čymsia, što zastalisia ŭ Baćkaŭščynie abo ŭ Polščy. Jany-ž iz małymi vyniatkami nacyjanalna-niaśviadomyja. I nia majuć jany nijakaha drukavanaha słova biełaruskaha, z vyniatkam redka vychodziačaha „Žniču".

Kalib my nie natužyli ŭsich siłaŭ dziela źmieny hetaha stanu, dyk u całym śviecie nikomu nia byłob takoj hańby jak nam. Dyk davoli advałakać, musim pačać mianiać hety žudasny stan. Aprača nas emigrantaŭ Biełarusaŭ-katalikoŭ, nichto jinšy hetaha nie pačnieć. Musim pačać my, na nas lažyć vialikaja adkaznaść za heta pierad našym narodam i pierad historyjaj, adkaznaść z hledzišča nacyjanalnaha i religijnaha, bo ad nacyjanalnaha uśviedamleńnia biełaruska-katalickaj emigracyji šmat zaleža, jakoj budzie niezaležnaja Biełaruś. Pačać musim z maloha časapisu, drukavanaha łacinicaju, katory mieŭ by kirunak hramadzka-katalicki. Časapis musić być popularny. U jim drukavalisia-b toje, što patrebna dziela nacyjanalnaha ŭśviedamleńnia i što karysna našaj emigracyji. Časapis musić budzić našych emigrantaŭ z nacyjanalnaha snu — niapryjemnaha j pryjemnaha. U jim čytačy majuć znajści dovady, što jany Biełarusy i vyjaśnieńni, čamu tak stałasia, što jany adbilisia ad svajho narodu. Drukavałasia-b u jim papularnaja historyja Biełarusi i papularnaja historyja katalictva ŭ Biełarusi. Na hadaŭniki (hadavyja śviaty) jak Kalady, Vialikdzień, aprača artykułu na religijnuju temu, prytarnavanuju da śviata, mielib być davanyja niekatoryja zvyčaji śviatočnyja i 2-3 pieśni religijnyja j śvieckija; taksama vieršy j apaviadańnia na temy, źviazanyja z danym śviatam. Niezaležna ad śviata, tre byłob davać tady-siady niekatoryja kazki biełaruskija. Bylib u jim i artykuły, zaachvočujučyja baćkoŭ vučyć dzieci na vysokich škołach i naahuł fachaŭ. Lekary daduć u jim prystupnyja artykuły na medyčnyja temy, što važna z uvahi na daražyniu lačeńnia. Buduć i artykuły suproci pjanstva j raśkidonstva. Časapis budzie vučyć, jak razumna žyć, kab być zdarovym i dobrym čałaviekam-Biełarusam. Viedama, budzie j chronika z biełaruskaha žyćcia. Ahulna-biełaruskija spravy nia buduć čužyja hetamu časapisu.

Na heta pryhatavanych hrošy niama. Možam spadziavacca tolki na śviedamych i dobrych katalikoŭ Biełarusaŭ. Siabrovie inicyjatyŭnaje hrupy pastanavili dzijić čym maha i jak maha dziela ŭśviedamleńnia Biełarusaŭ-katolikoŭ. Miž jinšaha j hałoŭna, kab kažny davaŭ samym jim vyznačanuju štomiesiačnuju składku na biełaruski druk łacinicaju, ciapier na časapis „Siaŭbit", katory ŭ bliskim časie pačnie vychodzić, i šyryć usimi sposobami, žyvym i drukavanym słovam śviadomaść siarod Biełarusaŭ-katalikoŭ. Prosim Vas zrabić toje samaje. Hrošy prosim pasyłać na adrys: Rev. Francis Czerniawski, 122 Vliet Boulvard, Cohoes, N. Y., U. S. A.

Inicyjatyŭnaja hrupa:

Daju kažny miesiac 25 dalaroŭ: X. Fr. Černiawski; dajom što miesiaca pa 5 dal. kažny: Fr. Bartul, Dr. St. Hrynkievič, Janina Kochanoŭščycha, Jaz. Paźniak, J. Janučonak; daju što miesiaca 3 dal., bo ja ciapier chvory j biezrabotny, a jak ačuniaju budu davać pa 5 dal. B. Prytycki, J. Pitushka 5 dal.

U 40-yja ŬHODKI PRAHAŁAŠEŃNIA NIEZALEŽNAŚCI BIEŁARUSI

Historyja zaśpiajeć biełaruski narod palityčna-niezaležnym. Jak i jinšyja narody ŭ staraviečnym časie, Biełarusi, ad 10-ha stahodździa, mieli kolki svajich niezaležnych haspadarstvaŭ, naimia byli kniastvy Połackaje, Smalenskaje, Sievierskaje, Turaŭska-Pinskaje i respublika Pskoŭskaja.

U 13-ym stahadździu paŭstaje — spačatku na ziemlach zachodniaje Biełarusi (u Horadzinščynie j Navahradčynie) — novaje haspadarstva biełaruskaje, zvanaje Vialikim Kniastvam Litoŭskim. U jim u praciahu XIII j XIV stahodździu zadzinočylisia usie ziemli biełaruskija. Hetaje zadzinočanaje haspadarstva biełaruskaje jisnavała da XVIII stahodździa ŭłučna. U 1772 hodzie Rasija zabrała centralnuju čaść Biełaruskaha Haspadarstva (uschodniuju čaść Biełarusi Rasieja zachapiła — u XVI — XVII stahodździach), u 1793 i 1795 hadach Rasija zabrała zachodniuju čaść Biełarusi, z vyniatkam Biełastaččyny, katoruju adabrała ŭ 1807 hodzie.

Apynuŭšysia ŭ rasijskaj niavoli, Biełarusy adrazu staralisia vyvalnicca ź jaje.

U 1812 hodzie, u časie pachodu Napoleona na Maskvu Biełarusy, budučy ŭ chaŭrusie z Napoleonam, uznavili niezaležnaść Biełarusi.

Kal, adyli, armija Napoleona była rażbita, Rasija ŭznoŭ zaniała Biełaruś.

Kab źviarnuć niezaležnaść Biełarusi, byli ŭ 1830-31 i ŭ 1863 h. paŭstańni ŭ Biełarusi supraci Rasiji; byli jany adnačasna z paŭstańniami ŭ Polšča, ale ŭ Biełarusi paŭstańni mieli charakter biełaruski. Na čale biełaruskaha paŭstańnia 1863 h. stajaŭ viedamy patryjot biełaruski, Kastancin Kalinoŭski.

Žyćcio Biełorusaŭ pad Rasijaj u dzieviatnastym stahodździu było nadto ciažkoje. Rasija hrabiła biełaruskuju majemaść i nałažyła vysokija podatki. Vielmi pahoršyłasia pałažeńnie sialan i miaščan. Biełaruskich dziaciukoŭ Rasijcy brali ŭ svajo vojska, dzie prymušali słužyć 25 hod i časta hinuli na vajnie Rasiji z Francyjaj, Tureččynaj, Kaŭkazam, Turkiestanam i jinšymi. Było vialikaje pierasledavańnie za vieru. Iz samaha pačatku Rasija źlikvidavała biełaruskuju pravasłaŭnuju carkvu, a, zamiest jaje, uviali prynukaju pravasłaŭnuju carkvu rasijskuju. Asabliva Rasijcy pieraśledavali ŭ Biełarusi vunijacki kaśsioł, da katoraha naležyła tady vializarnaja balšynia Biełarusaŭ. U 1893 h. Rasija źlikvidavała vuniju ŭ Biełarusi, a vunijatam zahadała naležyć da rasijskaje pravasłaŭnaje carkvy. Tolki mienšaj čaści vunijatam udołosia ad hetaha ŭratavacca i zastacca katalikami, rymskaha abradu. (Vunijaty — heta kataliki ŭschodniaha abradu). Paŭ milonu pravasłaŭnych, byłych vunijataŭ źviarnułasia ŭ katalictva ŭ 1905 h., kali heta było dazvolena. Rymska-katalicki kaścioł u Biełarusi Rasijcy pieradali ŭ polskija ruki, kab hetym pałahčyć sabie zmahańnie ź Biełarusami. Adhenul u rymska-katalickim kaściele ŭ Biełarusi zapanavała polščyna.

U Biełarusi było šmat dobrych nižšych, siarednich i vysokich škołaŭ. Rasijcy jich usie pazačyniali, a, zamiest jich, paadčyniali svaje słabyja, u katorych, aprača taho, vučyli biełaruskija dzieci pahardžać svajim krajam i čuracca svajho narodu i svajich baćkoŭ. U časie paŭstańniaŭ idejnyja, lubiačyja svoj narod biełaruskija intelihienty byli adnyja zabityja, druhija paviešanyja, trecija sasłanyja na Sibir. U 1864 hodie byŭ zabaroniany biełaruski druk. Dyk pa 1864 h. Biełaruś stałasia kulturnaj pustynioj, pa katoraj hulała maskoŭskaja čornajo sotnia i maskoŭskija agienty-najmity.

Zastaŭšysia biez svajho duchavienstva i biez svaje inteligiencyji naahuł, biełaruskaje sialanstva, zaściankovaja šlachta i miaščanstva pačali pamału zabyvacca, chto jany, jaki jany narod, pačali ŭvažać

(Zakončeńnie na bač. 13-aj)

AB ŚVIATYM DUCHU

1. Śviaty Duch jość treciaj Božaj Asobaj.

Śviaty Duch abjaŭlaŭsia u postaci hałubka, voblaku, ahniu albo jazyka, heta dzielataho, kab pakazać nam vynik Svajoj dziejnaści.

Pry Cryście Jezusa Chrystusa pakazaŭsia Śviaty Duch, jak hałubok.

Vyhlad hałubka vybiraje Śviaty Duch na znak, što napaŭniaje našyja sercy hałubinaj prastatoj, dabratoj i łaskavaściaj. (Hałubok jość ptuškaj łahodnaj i biaz nijakaha fałšu). „Nad Chrystusam pajaviŭsia Śviaty Duch u postaci hałubka, dziele Jaho vialikaj łahodnaści da hrešnikaŭ". (śv. Gryg. V.).

Abiraje Śviaty Duch vyhlad jazyka, bo daje ludziom daru krasamovy, kab razpalivali u inšych miłaść da Boha. (śv. Greg. V.). Chacieŭ praz heta Śviaty Duch zaŭvažyć, što Kaścioł Im napoŭnieny, havaryć budzie **usiakami movami.** (śv. Greg.). Maje taksama aznačać, što Śviaty Duch pachodzia ad viečnaha Słova, i da taho Słova, Chrystusa, viadzie usich ludziej; bo słova i mova stajać u ciesnaj suviazi. (śv. Greg. V.). — Pakazaŭsia Śviaty Duch u postaci ahniu, bo — jak ahoń — niščyć iržu hrechu, razhaniaje ciemru niaviedańnia u dušy našaj, raztaplaje lod abyjakavaści, jakaja skuvaje našyja sercy, razpalvaje čałaviečaju miłaść da Boha i bližniaha, naapoški, bo ludzi, padobnych hlinianym statkam, ućvierdžyvaje i ukraplaje. „Boh naš jość ahoń, što pažyraje". (Žyd. 12, 29). — Abjaviŭsia taksama Śviaty Duch **u šumie vietru.** „Jah vieciar, hvałtoŭna viejačy, z kareńniami vyryvaje drevy, tak Śviaty Duch vymovaj, ulitaj Apostałam, abvaliŭ bałvachvalstva, moc tyranoŭ, mudraść i vymovu filozafaŭ". (Faber).

2. Śviaty Duch abjawlaŭsia časta pad pastaciaj śvietłaha **vobłaku.** Tak było pry **Pieramieniańniu Chrystusa** na hary Tabor; Apostołaŭ pakryŭ śvietły vobłak. (Mat. 17, 5). Kaścioł kaža u Brevijaru na dzień 6 žniŭnia (śviata Pieramienieńnia): „U źziajučym vobłaku akazaŭsia Śviaty Duch". Pry Uniebaušeściu zasłaniŭ vobłak Zbaviciela pierad vačyma Apostałaŭ (Dz. Apost. 1, 9); značyć Śviaty Duch akružyŭ Chrystusa vobłakam i unios Jaho da niabiesnaha Jeruzalimu. Chrystus kazaŭ, što iznoŭ pryjdzie **u vabłakach** ź vielikaj mocaj i majestatam. (Mat. 24, 30; 26, 64). „Hety Jezus, uziaty ad vas u nieba, prydzie hetak sama, jak bačyli vy Jaho uzychodziačy na nieba" (Dz. Ap. 1, 11). Jak na pačatku, pry stvorańniu, Śviaty Duch kružuŭsia nad

vodami, tak u kancy śvietu, pry apošnim sudzie, budzie vidamy pad pastaciami vobłaka. (Z chmary prychodzie doždž i **dobrasłavienstva** — von der Wolke stromt der Regen, quillt der Segen, Shiller); ale z chmary prychodzić taksama hrom, małanka, piarun — abraz **miłaserdzia** ale i **srohaha sudu.** Ś-ty Joan Evengelisty, bačyŭ na vyspie Patmos bieły vobłak, a na im Syn čałavieččy siadzieŭ, majučy załatuju karonu na hałavie i vostry sierp u rucce. (Dz. Ap. 14, 14). Sierp aznačaje žnivo, sud śvietu, katory staniecca pry kancu śvietu. Vobłak, na katorym byŭ, jość cudoŭnaść Śviatoha Ducha. Spraviadlivyja Staroha Testamentu prasili Zbaviciela: „Niabiosy, spuścicie z rasoj **Spraviadlivaha, a vobłaki** nichaj spuściać z daždžom” (Jez. 45, 8). Prośba hetaja była vysłuchana, kali Archanioł Gabryjel skazaŭ da Maryi: „Duch śv. zyjdzie na ciabie i moc Najvyžšaha zacianić tabie” (Łuk. 1, 35). Praz vobłak, jaki byŭ prošany, razumiejecca Śviatoha Ducha. Nad Śviatoha Ducha chacieŭ uźnieścisie **šatan,** kali kazaŭ: „Ustuplu na vyššyniu vobłaku, budu padobny Najvyžšamu” (Jez. 14, 14). Adnak małanka iz chmary skinuła u propaść. Dzielataho Zbaviciel kazaŭ: **U słupie vobłaku** za dnia, a u słupie ahnistym u nočy vioŭ Śviaty Duch Izraelski narod z Egiptu praz pustyniu. Kali narodu treba było adpačyć, vobłak zatrymlivaŭsia i spuskaŭsia nižej, a kali padnosiŭsia, heta byŭ znak da dalejšaj padarožy. Kali Izraelcy buntavalisia, albo narakali, vobłak źnikaŭ. Tady narod prasiŭ, kažačy: „Boža, pakažysia nam” (2 Mojz. 13, 21). Pry pierachadzie Čyrvonaha mora vobłačny słup stanuŭ miž Izraelitami i vojskam Egipcijanaŭ; Izraelitam aśviečyvaŭ, a na Egipcijanaŭ kidaŭ ciamnatu i buru, ad jakoj patanuli u moru (2 Moiz. 14, 20 nast.). Iz vobłaku pramaŭlaŭ Boh da Mojseja, u tej mecie vobłak da jaho zychodziŭ (2 Mojs. 33, 9). U časinu davańnia prava na hare Synaju i kali na nakaz Božy Mojsej uzyjšoŭ na haru, śvietły vobłak pakryvaŭ vierch hary. „Chvała Pańskaja pražyvała na Synaju” (2 Mojs. 15, 18). Mojsej uvajšoŭ u siaredzinu vobłaku i praz 40 dzion i nočaŭ słuchaŭ pavučańnia i atrymaŭ 2 kamiennyja tablicu „palcam Božym” zapisanyja (5 Mojs. 9, 10). Vobłak prabyvaŭ nad arkaj na Cherubinach u Prybytku, a pośle u śviatyni Salamona (Šechina). Pa niavoli babilonskaj nia było užo Šechiny, ani Vyračni śv. (Urim vetnsnim). — Duch śv. zaviecca chuchnieńniem (pšeuma); addychańnie jość umoŭnaściaj i znakam žyćcia cieła, padobna Śviaty Duch jość žyćciom dušy; vieciar ačyščaje pavietra ad mijazmaŭ, toje samaje robić Śviaty Duch paadzinokich, hramadzkich i dziaržaŭnych dušach. Kali ciopły viaciarok pavieje, rastaplajucca vody, — padobna

kali Śviaty Duch dźmuchnie u dušy, krušacca nołohi, vypływajuć ručajki ślozaŭ žalu. „Pašle Jon słova Svajo — i usio rastaplajecca; pavieja vietram Svaim — i vody ciakuć" (Ps. 147, 18).

Teologi ćvierdziać, što toj katory vioŭ ludzkaść ad chviliny abiecańnia Mesyjaša u raju, byŭ Syn Božy, Malach Adonaj. Jon vioŭ Izraelitaŭ, prabyvaŭ u Šechinie, adnym słovam usiu spravu adkupleńnia ad upadu Adama až da sasłańnia Śviatoha Ducha vykonyvaje druhaja Božaja asoba. Da hetaha prychilajecca i Kaścioł u Antyfonie, 18 śniežnia: „O Adanaj, katory pakazaŭsia Mojseju u haručym kuście i daŭ prava na hary Synaju ihd. Viadzieńnie Kaścioła i ludziej (kažnaha acobna) jość dziełam Śviatoha Ducha, ab čym kaža Historyja Kaścioła.

2. **Ab łasce Śviatoha Ducha, katoraja jość nam kaniečnaj.**

1) **Duch śviaty jość treciaj Asobaj Božaj, ady samym Boham**; jość tady viečny, paŭsiudny, usioviedajučy i usiomahutny. — Duch śviaty jość Boh z Boha, jak śviatło zapalajecca ad śviatła (Tert.). Jak para unosicca z vady, maja tuju samuju naturu, što i vada, tak Duch śviaty tuju samaju maje Istotu z Ajcom i Synam (Sv. Cyr. Alex.). Zbaviciel kazaŭ: „Vyhaniaju niačyścikaŭ palcam Božym", heta značyć Ducham śviatym. — A jak palec jość iz istoty cieła, tak Duch śviaty jość iz istoty Božaj (śv. Izyd.). Nazvany jość Duch śviaty „palcam Božym", bo Ajciec i Syn praz Jaho tolki uchodzić u sutyčnaść z nami. Praz Jaho byli napisanyja prykazańnia na dvuch kamiennych tablicach (śv. Atan.). Što Śviaty Duch jość viečny, paŭsiudny ihd., ustanaviŭ i abviaściŭ Kaścioł na Saboru u Konstantynopolu u h. 381, kali adłučyŭ ad Kaścioła heretyka Macedoniusa. — Duch śv. jość supolnaj miłaściaj Ajca i Syna. Pavodle navuki katalickaha Kaścioła pachodzić ad Ajca i Syna. Greki hetaj praŭdy nie uznajać. Navučajuć, što śv. Duch pachodzić ad Ajca. Niekataryja piśmienniki bačać, što pakaranyja byli za heta, bo na 2-hi dzień Siomuchi papali pad tureckuju uładu.

2) Duch Śviaty udzielaje **nam łaskaŭ, katoryja vysłužyŭ nam Chrystus Svajej śmierciaj na kryžu.** — Nia tvoryć Śviaty Duch **ničoha novaha**, spraŭlaje, što sprava, pačataja prez Syna Božaha, uzrastaje i vypaŭniajecca. Kali uschodzić sonca, jano nia tvoryć novych nasieńniaŭ, ale zasiejanyja ažyŭlaje i im uzrost daje. — Łasku nazyvajem dabradziejańniem, jakoje kamukolačy robim, nia budučy da taho zmušanym. Kali naprykład niejki kiraŭnik u haspodarstvie daruje

žyćcio prastupniku, jakoha sud asudziŭ na śmierć, tady kažam, što jaho pamiłovali. — Tak i Boh daje nam šmat dabradziejańniaŭ, paklikany svaim miłaserdziam, biaz nijakaj zasłuhi z našaj starany. „Apraŭdyvanyja darma łaskaj Jahonaj, adkupleńniem, što u Jezusie Chrystusie" (Rom. 2, 24). Hetyja dabradziejańni majuć na mecie aibo našaje dabro dačasnoje, np. majemaść, zdaroŭje ihd., albo **dabro viečnaje,** jak np. adpuščeńnie hrachoŭ. Prymajem pad uvahu apošniaje, bo hetyja łaski jość pładami kryžovaj śmierci Chrystusa.

3) **Da našaha zbaŭleńnia patrebujem pomačy Śviatoha Ducha.** — Iz zasłuhaŭ adkupleńnia možam karystać tolki praz Śviatoha Ducha. U zasłuhach tych lažyć našaje zbaŭleńnie. Pomač Śviatoha Ducha da zbaŭleńnia biazumovna patrebnaja. — Niašto inšaje kaža nam Zbavieciel' Kali chto nie adrodzicca z vady i z śviatoha Ducha, nia moža uvajśći u Božaja Haspadarstva" (Joan 3, 5). — Biaz śviatła niama žyćcia. Biaz marapłavu nia možna pierapłyśći akijanu; biaz Ducha Śviatoha nia možna dastacca da portu niabieskaha (xv. Makar.). Samymi naturalnymi siłami nia moža čałaviek asiahnuć viečnaha ščaścia. U harodzie znajchodzicca charošaja jabłynia. Dzicia, jakoje pad nim hulaje, vyciahvaje ručku, ale nia moža dastać jabłyčka. Bačyć heta ajciec, padnosić dzicianio u haru i jano zryvaje jabłyk. Padobna dzieicca z čałaviekam, katory pry pomačy ułasnych siłaŭ nia zdolny asiahnuć viečnaha ščaścia, kali jamu Śviaty Duch nia daść Svajoj łaski. Jak hołym vokam nie mahčyma uhledzić daloka niejkaj rečy, a patreba da hetaha binoklu, i jak rukami nia možna padniać vielmi ciažkoha biaz ryčaru, padobna našyja naturalnyja siły ducha, heta jość rozum i volnaja vola, patrebujuć nadnaturalnaj pomačy, kab asiahnuć zbaŭleńnie. Pomačaj toj jość łaska Śviatoha Ducha, jakaja našamu duchu jość tym samym, čym binokl dla vačej, a ryčar dla ruk.

4) **Pomač Śviatoha Ducha jość nadnaturalnaja i słužyć dla našaha viečnaha dabra.**

Ułasnaści i zdolnaści, jakija dadzieny kažnamu stvareńniu praz Stvaryciela, a jakija pamahajuć jamu asiahnuć svajo praznačeńnie, nazyvajem naturalnymi, bo naležać da natury kažnaha stvareńnia, robić jaho takim, a nie inšym. Tak naprykład lotańnie na skrydłach naležyć da natury ptuškaŭ, pławańnie u vadzie — da natury rybaŭ. Ułasnaści, jakija vychodziać paza hetuju hranicu, užo jościeka **nadnaturalnymi.** Nadnaturalna było-b, kab kamień moh vypuščać hałuziny, albo ptušce lotać u pavietru, albo kali-b raślina mahła pieranosicca z miejsca na miejsca; nadnaturalnym było-b, kab žyviolina

mahła pa čałaviečamu havaryć, albo kali-b čałaviek byŭ nieśmiarotny, abo jak małanka pieranosicca z miesca na miesca. Bačym ady, što toje, što u kamienia było-b nadnaturalnaje, jość naturalnaje u raśliny; što było-b nadnaturalnaje u raśliny, jość naturalnym u žyvioliny; reč nadnaturalnaja žyviolinie jość naturalnaj čałavieku; što było-b nadnaturalnaje čałavieku, jość naturalnaje Aniołam. Pomač, jakuju daje Śviaty Duch, nia naležyć da natury našaj, značyć jość nadnaturalnaj, bo praz jaje padnosić nac da takoha stanovišča, u jakim byŭ čałaviek pierad hrachom, i jaki viarnuŭ nam Pan Chrystus. heta jość da učaścia toj samaj Božaj natury. A udzialaje nam toj pomačy Śviaty Duch tolki praz zasłuhi Zbaviciela. — Łaska Śviatoha Ducha słužyć pieradusim našamu dabru **viečnamu.** U sapraŭdnaści atrymlivajem ad Boha šmat dabradziejstvaŭ, jakija słužać našamu ščaściu dačasnomu, jak zdaroŭje, majemaść, pamiać itp. Cennaść tych dabradziejstvaŭ paznajom, kali hladzim na ślapych, hłuchich, chvorych itp. nieščaślivych. Dabradziejstvy tyja naležać da radu łaskaŭ naturalnych. Łaski Śviatoha Ducha, ab jakich tut havorym, jość nadnaturalnyja i majuć na mecie našaje ščaście prysłaje, albo zbaŭleńnie dušy.

5) Biaz pomačy Śviatoha Ducha nia možam vypaŭnić nijakaha, navat najmienšaha učynku, **jaki zasłuhoŭvaje na žyćcio viečnaje.**

Biaz pomačy Božaj ničoha dobraha nie patrapim. — „Hetakuju peŭnaść my majem u Bohu praz Chrystusa; nie zatym, što my zdolnyja dumać niešta ad siabie, byccam iz siabie, ale zdolnaść našaja ad Boha" (2 Kar. 3, 4-5). Hrech pieršarodny zrabiŭ nas padobnymi da chvoraha, katory biaz pomačy nia moža zleści z łožka (św. Tom.). Padobnyja da niezaradnaha dziciaci, katoraja biaz pomačy ani umycca ani prybracca nia moža. Hladzić jano na matku i płača, pakul nia źlitujecca i nie dapamoža jamu (św. Makar). Biaz pomačy Śviatoha Ducha daremnyja jościeka usie našyja staranni, jak daremnaja była načnaja praca pierad cudoŭnym pałovam. — Jak biez śviatła nia možna pracavać, tak čałaviek nia moža učynić ničoha dobraha, heta značyć zasłuhoŭvajučaha na Nieba, biez śviatła łaski Śviatoha Ducha. Sieła nia moža rabić dobra biez ažyvajučaj jaje **dušy**; padobna čałaviek nia moža robić dobra, kali jaho nia uspamoža Śviaty Duch, katory jość žyćciom dušy (św. Fulg.). Jak miesiac nia moža śviacić, kali nie atrymaje śviatła ad sonca, tak čałaviek nia moža vykonać ničoha vartnaha zasługi biaz Božaha śviatła łaski (św. Bonav.). Našaja duša nia vydaje pładoŭ, kali jaje nia udabryć doždž łaski Śviatoha Ducha

(śv. Hil.). Biez daždžu nie raście trava, ani ćvituć kraski, a zasievy pasochli-b biez dastatkavaj vilhaci; duša taksama biez łaski Śviatoha Ducha nie patrapić asiahnuć nijakaj cnoty (śv. Gregor. V.). Jak łaska nia moža dzieić biez łaski. Dzieicca tak, jak iz ziamloj, katoraja nia vydaść uražaju, kali nie namoknie, ale i doždž sam nia vydaść pładoŭ biez ziamli (śv. Chryz.). Chto piša piarom musić mieć čarniła, tak kaniečnaja jość łaska Śviatoha Ducha, kab vypisyvać znaki cnotaŭ u našych dušach (śv. Tom. z Akv.). — Kažny ady dobry učynak jość upłyvam **supolnaha** dziejańnia Śviatoha Ducha i našaj dobraj voli (Kor. 15, 10). Jość u hetym padobnyja adnosiny, kali navučyciel pry pačatkavym pisańniu biare dzicia za ruku i razam pišuć; pišuć jany tady supolna. Stul nia možam dobrych našych zasłuhaŭ **nikoli samym sabie prypisyvać. Raślinaŭ** nia vydaje sama ziamla, ale sonca pry pomačy ziamli. Padobna majecca z našymi dobrymi učynkami. Jak usiakija paryšańni našaha cieła prypisyvajem, što ažyŭlaje jaho duša, tak usiakija dobryja učynki musim prypisyvać Bohu, jaki ažyŭlaje nas svajej łaskaj (Rodr.). Paadzinny žaŭnier nia moža samomu sabie prypisyvać atrymanaj pieramohi, ale hłaŭnamu davodzcu (śv Valer.).

6) Pry pomačy Śviatoha Ducha mažam vykonyvać najciažejšyja spravy.

„Usio mahu u Chrystusie, katory uzmacniaje mianie” (Filip. 4, 13). Ci Apostały mieli sami u siabie siłu i varunki da taho, kab naviarnuć ceły śviet? Skul navučyŭsia David, haspodaryć tak razumna nad całym narodam? Skul patrapiŭ Jozef vyniaścisia tak vysoka i atrymać poŭny davier Faraona? Uva usich tych padziejach vidać dziejańnie Śviatoha Ducha, katory ich da taho Svajoj łaskaj uzdolniŭ.

3. Ab Dziejnaści Śviatoha Ducha.

Śviaty Duch jość davalnik nastupnych łaskaŭ: 1) Udzielaje usim ludziom łaski **uzmacniajučaj.** 2) Abdaraje šmatlikich łaskaj **uśviacajučaj.** 3) Pieravažna daje **siem** daroŭ, radziej adnak udzielaje **daroŭ nadzvyčajnych.** 4) Utrymlivaje katalicki Kaścioł i im kiruje.

I. Łaska uzmacniajučaja

1) **Duch Śviaty upłyvaje na nas u praciahu našaha žyćcia, aśviečvajučy naš rozum i umacniajučy našuju volu. Takija čaścinyja dziejańni Śviatoha Ducha na nas nazyvajem „łaskaj uzmacniajučaj”, učynkovaj,** abo „natchnieńniem, pabudžańniem Božym”.

Dakładna paznać možam taki upłyŭ Śviataho Ducha na Apostołach u dzień **Sasłańnia Śviatoha Ducha,** jak aśviaciŭ ich rozum i **umacavaŭ** volu. Piarviej byli Apostoły mała viedujučyja (Sam Cmrystus nazyvaje ich „ludziami lanivaha serca", Łuk. 24, 25), pa zyjśsiu Śviatoha Ducha zrazumieli usio. Piarviej byli bajaźlivyja (zamykalisia u Viačerniku), paśla stalisia jak lvy advažnyja. Ahnistyja jazyki aznačajuć aśviečańnie rozumu (śviatło razhaniaje ciamnatu), šum vicharu aznačaje umosnieńnie voli (vichar patraplaje vyviarnuć vialikija drevy). — Upłyŭ Śviatoha Ducha dasca z dziejańniem sonca. Sonca **aśvičvaje i ahravaje** usio na ziamli; Śviaty Duch aśviečvaje rozum i ahravaje volu da dobraha. — Kali sonca uzyjdzie, źnikaje źziańnie zorkaŭ načnych i adno tolki sonca vidać na Niebie; kali Śviaty Duch aśviecić našuju dušu, źnikaje ź jaje upadoba da dačasnych rečaŭ, a dumki našyja zvaročvaje da adnaho Boha. — Pry sonienym śviatle pakazyvajucca nam usie rečy, bačym pryhožyja kraski, ale taksama i usiakija brudy, darohu bačym pierad saboj; padobna praz śviatło Śviatoha Ducha paznajom praŭdzivaju vartaść dašasnych rečaŭ, vidzim brydoty našych hrachoŭ, spaściarahajem prad saboj metu našaha žyćcia. — Pry dziejańniu sonačnaha ciapła raztaplajucca lody u ruóji, travy, drevy paóynajuć zialanieć; ciopły pavieŭ łaski Śviatoha Ducha raztaplaje stvardziełyja skarupy hrechovyja serca i dzieić, što ljucca z žalu slozy, pabudžaje da miłaści Boha i bližniaha, i nachilaje da vykonvańnia, zasłuhujučych na žyćcio viečnaje učynkaŭ.

Śviaty Duch jość śviatłom, jakoje vychodzić ad Ajca śvietłaści (Jak. 1, 17). „Łaska uzmacniajučaja jość śviatłom, jakoje aśviečvaje i parušaje hrešnika" (śv. Aug.). Narod zavie łasku uzmacniajučuju „Božaj paciechaj", a jašče inšyja nazyvajuć **„łaskaj pamahajučaj",** bo pamahaje nam da asiahnieńnia viečnaj ščaślivaści. Dziejańnie łaski uzmacniajučaj uzmysłaŭlaje Zbaviciel u padabienstvie da zhublenaj aviečki, katoraj tak doŭha šukaje dobry pastyr, dakul nie znojdzie (Łuk. 15).

Śviaty Duch dzieić na nas u raznych **pryhodach**, asabliva u časinie kazańniaŭ, pry čytańniu pabožnych knižkaŭ, u chvarobach, u prypadkach śmiarotnych, kali bačym druhich dobryja učynki, hladzim na pabožnyja abrazy, kali pavučajuć nas našyja źvierchniki, pryjacieli itp.

Na śviatoha Antona Pustylnika (pam. 356) padzieiŭ Śviaty Duch u časie kazańnia ab bahatym junaku; na žycharoŭ Jerozolimy u dzień Sasłańnia Śviatoha Ducha u časie kazańnia śv. Piotry; na śv. Ignaca

Loyolu (pam. 1556) u časie čytańnia knižački ab Naśledvańniu Jezusa Chrystusa; na śv. Franciska Borgija (pam. 1572) pry ahlidzinacr trupa carycy Izabelli; na śv. Norberta (pam. 1134) pry paharozie žyćciu ad piaruna; na marnatraŭnaha syna u časie vialikaha hoładu. Uva usich tych pryhodach abjaviŭsia nahła upłyŭ Śviatoha Ducha, jaki źmianiaŭ uspasobleńnia i sposab dumańnia. — Mahli tyja asoby skazać, jak śv. Cypryjan: „Kali Śviaty Duch ustupiŭ u dušu maju, adrazu pieramieniŭ mianie u inšaha čałavieka”. Šmat razoŭ bačym, što prostaje słova, najpraściejšy prypadak, upłyvaje na čałavieka, źmieniaje jaho sposab dumańnia i pastupańnia. — Jak abjaśnić heta sabie biaz dziejańnia łaski Śviatoha Ducha. Jak vosk razmiakčyvajem, ahravajem, pierad adbićciom na im piečatki, tak Boh ciarpieńniem robić čałavieka padatnym i uražlivym na pryniaćcie zbaŭčaha upłyvu Śviatoha Ducha. Papiera, kab na joj možna było pisać, musić być pryhatavana i vyhładžana; padobna i čałaviek musi praz ciarpieńnia ad złych pažadańniaŭ być ačyščanym, kab moh pryniać upłyŭ Śviatoha Ducha.

2) **Dziejańnie Śviatoha Ducha nia raz vidoma i čuta u sposab cudovny.**

Pry cryście Chrystusa abjaviŭsia Śviaty Duch u postaci vidomaj hałubka i čuty byŭ hołas, pramaŭlajučy ź nieba. U dzień Sasłańnia Śviatoha Ducha vidomyja byli usim ahnistyja jazyki i čutny byŭ nahły šum ź Nieba. Prypomnim naviernańnie śv. Paŭła, śv. Eustachija (pam. 120), śv. Huberta (pam. 727). Dva apošnija palavali na jaleniaŭ; ubačyli miž rahami źziajučyja kryžy i pačyli hołas i paučańnie, što majuć rabić. Pry kažnym Sakramencie majem vidomyja znaki i słuchovyja.

3) **Duch śviaty nia dzieić na nas musam, ale astaŭlaje nam zusim svabodu.**

Śviaty Duch pastupaje z hrešnikam padobna, jak čałaviek, jaki padaje **drabinu** tamu, katory uvaliŭsia u jamu; moža jon pry pomačy drabiny vyjści ź jamy, albo tam na dalej zastacca. Śviaty Duch jość, jak pravadnik, za katarym možam iści, abo nie, vodle našaj spadoby. — Śviaty Duch jość śviatłom, jakoje vychdzie ad Boha; možam zamknuć vočy i nie hladzieć na śviatło, kali nia chočam. — „Iści za hołasam Božym, albo nia iści, jość rečaj našaj ułasnaj voli” (śv. Aŭg.). Boh nia dzieić na nas nia žyvyja kamieńni, albo rečy, jakija nia majuć rozumu i ułasnaj voli (śv. Aŭg.).

(Praciah u nastupnym numaru)

svaju movu za, prostuju, „mužyckuju” i siabie za „prostych”, ale za tutejšych nie najaždžomych nie čučnikoŭ. Šmat kamu mahło zdavacca, što jon staniecca pahnojem dla narodaŭ rasiejskaha a polskaha, čaho hetyja narody žadali j spadzievalisia.

Ale i ŭ najhoršym časie byli siarod Biełarusaŭ ludzi, što dobra viedali, chto naš narod, znali minułaść jahonuju i razumieli, što treba rabić dziela jaho vyvalnieńnia. Jany patajno pačali budzić našych ludzioŭ da śviadomaha nacyjanalnaha žyćcia, da žyćcia dziela samych siabie, a nia dziela čužnikoŭ-niepryjacielaŭ. Ciažkaja j niebiaśpiečnaja praca jichniaja znachadziła vodhuk, bo ŭ narodzie dramali siły, što čakali pabudžeńnia. Praca pašyryłasia ad 1905 hodu, kali byŭ dazvoleny druk biełaruski. Adhenul pačaŭsia biełaruski adradženski ruch, što abymaŭ usio bolej a bolej Biełarusaŭ. Asabliva biełaruski ruch pašyryŭsia ŭ časie revolucyji 1917 hodu. U hetym hodzie sviadomyja Biełarusy stalisia vialikaj siłaju, z katoraj musili ličycca niepryjacieli biełaruskaha narodu.

Pad kaniec 1917 h. kiraŭniki biełaruskaha ruchu pastanavili sklikać źjezd abo kongres pradstaŭnikoŭ usiaho biełaruskaha narodu 18-ha 12. 1917 h. źjechałasia ŭ Miensku hety ŭsiebiełaruski kongres kala dźviuch tysiačaŭ vybranych delegataŭ. Zachodniaju čaść Biełarusi, što tady była zanata Niemcami, pradstaŭlali delegaty biełaruskich uciekačoŭ (jany nia sami ŭciakali iz svajich miascovaściaŭ u zachodniaj Biełarusi, ale, pierad prychodam Niemcaŭ, byli vyhnanyja Rasiejcami); uciekačoŭ Biełarusoŭ było kala 3-ch milonaŭ. Kongres tryvaŭ da 31-ha śniežnia 1918 h.

Razhledziŭšy ŭsiebakova pałažeńnie biełaruskaha narodu, Kongres pastanaviŭ, što Biełaruś maje być asobnym haspadarstvam — Biełaruskaj Narodnaj Respublikaju — u źviazie ź jinšymi narodami Uschodu Eŭropy. Balšynia ŭdzielnikaŭ Kongresu była za poŭnuju niezaležnaść Białarusi, ale mianšynia z hetym nie zhadžałasia, dyk i pieršyja, bačačy, što zrazumieńnie patreby niezaležnaści Baćkaŭščyny nie ŭ usich jašče naśpieła, advałakli na paślej prahałašeńnie niezaležnaści. Kongres vybraŭ Radu Biełaruskaj Narodnaj Respubliki, u katoruju ŭvyjšło kala 100 čałaviekaŭ. I voś hetaja Rada, papoŭnienaja pradstaŭnikami taje biełaruskaje ludnaści, što zastałasia pad niamieckaja okupacyjaj, prahałasiła 25-ha S A K A V I K A (marca)

1918 h. niezaležnaść Biełaruskaje Narodnaje Respubliki. Sioleta 25-ha Sakavika roŭna 40 hod ad hetaje važnaje pastanovy.

Prahałošanaja 25. 3. 1918 h. Niezaležnaja Biełaruskaja Narodnaja Respublika koratka prajisnavała. Jany była źniščana z uschodu rasijskimi balšavikami, a iz zachodu — Palakami.

Niezvažajučy na heta, značeńnie prahałošeńnia niezaležnaści Biełarusi — Vializarnaje. Jano, prahałašeńnie pakazała ŭsim Biełarusam vialikuju kančalnuju metu biełaruskaha ruchu, metu dzila katoraj varta žyć, varta ŭmirać. Adhenul — niachaj pakul što ŭ svajich imknieńniach — Biełarusy ŭstupili na šyroki haściniec svajich słaŭnych pradziedaŭ, što nia hnulisia, vorahom nie służyli, ale volnyja, žyli j dziejili ŭ niezaležnaj Baćkaŭščynie, razvivajučy ŭ joj svaje vialikija zdalnaści.

Balšaviki, kab supakojić i ašukać biełaruskija narodnyja hušči i pryciahnuć jich da siabie, prahałasili Biełaruskuju Savieckuju Respubliku. Jana zapraŭdy nia jo haspadarstvam biełaruskim, u joj maskoŭski okupant bolš čymsia kali ździekujecca nad našym narodam, ale nia minieć, prydzie čas, kali Biełaruś — užo nazaŭsiody — staniecca niezaležnaj, i ciaperašniaja niačuvanaja niavola zastaniecca ŭ ludzkoj pamiaci jak ciažki ŭspamin. Kab heta barždžej stałasia, kažny z nas Biełarusaŭ maje praz heta rupicca i rabić dziala hetaha ŭsio što tolki mahčyma.

Kp. Braskar.

KULTURA DAHISTORYČNAJE BIEŁARUSI (ad 1500 da 2500 h. nazad)

Za apošnija kolki dziesiatkaŭ hod u Biełarusi zroblena ładnie archeologičnych raskopaŭ. Iz znojdzienych u jich rečaŭ vidać, jakaja była kultura dahistoryčnaj Biełarusi. Najbolšaje značeńnie mieła zialeza. Zialeza pačali ŭžyvać u Biełarusi za 5 albo navet 6 stahodździaŭ da Naradžeńnia Chrystusa. Zialeza dastavali z bahatych miascovych bałotnych rudaŭ. U vapošnija stahodździ da Narodžańnia Chrystusa i ŭ pieršyja 5 stahodździaŭ pa Narodžeńniu Chrystusa miascovaja ludnaść dobra ŭmieła vytaplać zialeza i abrabiać jaho. Iź zialeza rabili snadzivy — siakiry, nažy, siarpy, šyły, hołki, navat prybory (špilki zavityja na kancu ŭ vyhladzie litary S). Byli miascovyja vyraby ź miedzi j bronzu. Ź jich hałoŭna rabili prybory. Naŭčonyja dumajuć, što, pačynajučy ź piataha stahodździa da Chrystusa, u Biełarusi ŭmieli

vylivać rečy ź miedzi a bronzu. Praŭdapadobna la Biełastoku byŭ centr samostojnych branzovych vyrabaŭ.

Hałoŭnym zaniatkam lydnaści było ralejnictva. Siejali pšanicu, prosa, haroch, konski bob, vyku, taksama lon i chiba kanopli. U raskopach paznachodzili šmat sudździa iź ziarniatami zbožža i žorny.

Vialikaje značeńnie mieła ŭ hetuju paru hadoŭla žyvioły. Byŭ koń, bupnaja j drobnaja rahataja žyvioła, śvińni. Ź dzikoje žyvioły byli łasi, miedźviadzi, dziki, babry i jinš. Palavali na jich dzila miasa i kasmatych skuraŭ. Šmat mienšaje značeńnie mieła łaŭba ryby. Apra-ča taho źbirali arechi, jahady, hryby, šyraka było raźvitaje bortnictva — zbor miodu pščołaŭ, žyvučych u borciach.

Z ramiestvaŭ vielmi raźviłosia abrablańnie dzierva j kości. Apracovavali lon i chiba kanopli. Raźviŭšysia było hancarstva. Z hliny rabili harški, misy a zbany.

Naŭčonyja pryznajuć, što ŭsie znojdzienyja ŭ raskopach rečy śvietčać „praz (pra) vysoka raźvituju kulturu miascovych plamionaŭ, vyrosłuju, jak možna dumać, ź miascovaj kultury branzovaj pary" (branzovaja para ciahnułasia ad 1500 h. da 500 hodu da Naradžeńnia Chrystusa).

Jašče adno śvietčańnie, što Biełaruś spradvieku naleža da zachodniahu śvietu.

U 1954 hodzie ŭ časie raskopaŭ haradzišča ŭ siale Haroškavie Rečyckaha rajonu, byłoha Rečyckaha pavietu, znojdzieny cikavy skarb branzovuch i srebnych bransoletaŭ, usiaho adzinancać štuk. Z taho, jak bransolety lažali, možna było zrazumieć, što skarb byŭ schavany paśpiešna ŭ časie abarony horodzišča. (Haradziščam zaviecca dahistoryčnaja miascovaść, umacavanaja vałami, ravami i jinš. Na vale haradzišča byŭ znojdzieny skilet mužčyny, zabitaha ŭ časie jaho abarony. Bransolety pachodziać iź pieršych stahodździaŭ da Naradžeńnia Chrystusa.

Mnostva bransoletaŭ, vielmi padobnych da znojdzienych u Haroškaŭskim haradziščů, paznachodžana u Zachodniej Eŭropie. Ale Haroškaŭski skarb bransoletaŭ nia pryvieziany iz Zachodu, vyrablany na miescu, bo jahonyja bransolety majuć i takija rysy, asablivaści, katorych niama ŭ bransoletach zachodnich. Praz miascovy vyrab haroškaŭskich bransoletaŭ śvietčać i jinšyja rečy, znojdzienyja ŭ Haroškaŭskim haradziščů.

Takim paradkam kultura Haroškaŭskaha haradzišča jašče adzin raz švietča, što Biełaruś spradvieku naleža da švietu zachodniaj cyvilizacyji.

U tym ža byłym Rečyckim paviecie daśledavanyja i jinšyja haradzišču, padobnyja da Haroškaŭskaha i z takoj samaj kulturaju, jak u hetaha. Padle adnaho z hetych haradziščaŭ la siała Miłharady, kultura hetaja ŭmoŭna nazvana miłharadzkaj.

Kr. Bras.

Janki Kupały

BRATU Ŭ ČUŽYNIE

Ci pomniš ty, niadbały druža,
Ŭsio toje, dzie radziŭsia, uzros?
Dzie napiavaje zimka stužaj,
Irdzicca leta bliskam ros.

Azdobnašć nieba-sonca, zory,
Spavity miesiac tumanom;
Rusałak nočkaj razhavory,
Ščašlivych ptušak pieśni dniom?

Ci pomniš ty pahlad niaśmieły
Svajho radzimaha siała,
Adkul paploŭsia ŭ śviet toj bieły,
Tvaja dzie moładašć spłyła?

Niamoje pole, sienažaci,
Łazoj akviečany dzirvan
Mahiłki, śpiać dzie tvaje braści,
Na ŭźmiežku pradziadaŭ kurhan?

Ci pomniš pryzbu, płot z prasłami,
Svaju chacinku, svoj tačok,
Tvajmi staŭlenyja baćkami,
Adviekam kryŭleny na bok?

Pamiž prysad haśsiniec bity —
Piaščany, ŭźlivisty pakat;
Pavodkaj most stary padmyty,
Biaroz płakučych sumny rad?

Ci pomniš ty svaju matulu,
Što nad kałyskaju tvajej
Piajała pieśniu — bajku „luli”,
Snujučy ŭ dumkach roj nadziej?

Sviatuju pieśniu rodnych miežaŭ,
Niachitry movy svojskaj tvor,
Z jakoj źlivajecca zvon viežaŭ,
A recha łović ciomny bor?

Ci pomniš žniŭ, kaśby dzień ščyry,
Načleh, ahoń siarod kustoŭ;
Paloty z vyraju u vyraj
Busłoŭ, husiej i žuravoŭ?

Ubor viaskovy, niavydumny,
Abyčaj sielskaj prastaty...
Kraj Biełaruski mirny, sumny,
Svoj rodny kraj ci pomniš ty?

Printed by „LUNA”, 77 St. Marks Pl., New York, N. Y.

© PDF: Kamunikat.org 2018 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2018